

РЕЦЕНЗИЯ

относно конкурса за „доцент“ по научната специалност Растителна защита (Ентомология), обявен в ДВ бр. 65 от 08.08.2025 год. с кандидат **гл. ас. Д-р Павлин Емилов Василев** от Аграрен университет - Пловдив, кат. Ентомология

Рецензент: *проф. Д-р Вили Борисова Харизанова*, Аграрен университет-Пловдив; област на висше образование 6.0. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.2. Растителна защита, научната специалност Растителна защита (Ентомология),

назначена за председател на научното жури със заповед № РД№ 16-991 от 07.10.2025 год. на Ректора на Аграрен университет – Пловдив

1. Общи данни за кариерното и тематичното развитие на кандидата:

Гл. ас. д-р Павлин Емилов Василев е роден на 1 април 1989 г. в гр. Бургас. От 2007 до 2011 г. е студент в Аграрен университет-Пловдив, специалност Растителна защита, където придобива ОКС «бакалавър», след което през 2012 г. се дипломира като «магистър» по растителна защита. През периода 2013-2016 г. е редовен докторант в кат. Ентомология на АУ-Пловдив, където защитава дисертационен труд на тема: "Листни въшки (Hemiptera:Aphididae) по костилкови овощни видове – разпространение, вредна дейност и контрол" и придобива ОНС «доктор».

Трудовият му стаж започва през 2016 г. като агроном (търговски представител) във фирма Агроном I Холдинг ЕООД, където работи до 2018 г. и отговаря за комуникацията с настоящи и потенциални клиенти, търговия и продажба на семена, торове и препарати за растителна защита. От януари 2019 г. до декември 2019 г. е асистент доктор в кат. Ентомология, а от декември 2019 г. до момента заема академичната длъжност гл. асистент доктор в същата катедра.

Работата му е свързана с преподаване в ОКС «бакалавър» и ОКС «магистър» на дисциплините Обща ентомология, Неприятелите по земеделските култури, Карантина на растенията, Прогноза и сигнализация и Биологична растителна защита. Научната му дейност също изцяло е насочена към растителната защита.

2. Общо описание на представените материали:

В конкурса за „доцент“ гл. ас. д-р Павлин Василев участва с обща продукция от 25 труда, групирани по следния начин:

- Научни-публикации по номенклатурната специалност – **26 броя**, от тях:
 - Публикации, свързани с докторската дисертация – **3 броя** публикации и **Автореферат** на дисертация, които не подлежат на разглеждане;
 - Публикувана книга на база защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ – **1 брой**.
 - Публикации с импакт фактор – **2 броя** (в Q4 с общ SJR – 0,34);

- Публикации в рецензирани и реферирани научни списания – **18 броя**;
- Публикации в сборници от конференции – **2 броя**;
- Научно-популярни статии – **2 броя**.

За изготвяне на становището подлежат на анализ 22 броя. Личното участие на гл. ас. д-р Павлин Василев в посочените 22 труда се илюстрира с факта, че 3 са самостоятелни, в 8 е първи, в 8 е втори, а в останалите 3 е трети и следващ автор.

Таблица 1. Изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2,3 и 5 от ЗРАСПБ за заемане на академичната длъжност „доцент“ (брой точки по показатели)

Група	Показател	Изискуеми точки (брой)	Точки (брой)
А	Дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“	50	50
В	4. Хабилитационен труд или равностойни научни публикации (не по-малко от 10), публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация	100	159,5
Г	6. Публикувана книга на база защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“	40	40
	7. Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация	200	150
	8. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране		19,1
Д	13. Цитирания или рецензии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове	50	210
	15. Цитирания в нереферирани списания		20
	Общо:	400	638,60

От представените в Таблица 1 данни се вижда, че научната продукция на гл. ас. д-р Павлин Василев отговаря и дори надхвърля минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2,3 и 5 от ЗРАСПБ за заемане на академичната длъжност „доцент“ с **общ брой точки 638,60** при изискуеми 400.

3. Основни направления в изследователската работа на кандидата. Демонстрирани умения или заложи за ръководене на научни изследвания (ръководство на проекти, привлечено външно финансиране и др.).

Основните направления в изследователската работа на гл. ас. д-р Павлин Василев са изцяло в областта на растителната защита и могат да се обобщят по следния начин:

- Проучвания върху видовия състав, популационната плътност и разпространението на листни въшки (Hemiptera: Aphididae) в различни овощни и полски агроценози в България;

- Проучване на видово разнообразие на хищни и паразитоидни видове в различни агроценози и ролята им за регулиране на числеността на вредни видове насекоми и акари.
- Проучване на биологичната ефикасност на нови продукти за растителна защита и ефект на имуностимуланти и листни торове при различни неприятели;
- Прогнозни модели, мониторинг и контрол на плодови червеи по овощни видове, включително чрез използване на феромонов ловушки и диспенсери;
- Оценка на чувствителността на различни сортове овощни култури към нападение от различни неприятели и влияние на агроекологичните условия върху полезната ентомофауна.

Изброените направления в научноизследователската работа на кандидата в голяма степен са обусловени от задълбочаване на проучванията по темата на дисертационния му труд, специализацията при проф. Оливера Петрович-Обрадович от Университета на Белград, виден специалист по листни въшки, както и активното му участие в 3 научни проекта:

-Проект към ФНИ № КП-06-ИП-Китай/2: «Устойчиво управление на неприятели и болести в ябълкови градини в България и Китай на базата на прецизни екологични методи за контрол», 2020-2023)

-Международни проекти: по програма Horizon 2020 „EcoStack: Stacking of ecosystem services: mechanisms and interactions for optimal crop protection, pollination enhancement, and productivity”, 2018-2023; по програма Core Organic “Developing intercropping systems with camelina to increase the yield and quality parameters of local underutilized crops”, 2021-2023).

4. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата. Ролята му за обучението на млади научни кадри.

За периода януари 2019 до септември 2025 г., когато е подадена справката за учебната заетост, гл. ас. д-р Павлин Василев е натрупал повече от 6 години преподавателски стаж, с общо 3147,8 часа упражнения и извънаудиторна заетост със студенти от ОКС «бакалавър» и ОКС «магистър» по дисциплините Обща ентомология, Неприятелите на земеделските култури, Карантина на растенията, Прогноза и сигнализация и Биологична растителна защита. Бил е ръководител на общо 19 успешно защитили дипломанти, 7 от които в ОКС «бакалавър» и 12 в ОКС «магистър». През 2021 и 2022 г. е наставник на студенти от Факултета по растителна защита и агроекология към АУ-Пловдив, участващи в Challenge Labs.

Проведените краткосрочни специализации за обмяна на опит по програма Еразъм + в университети в Белград, Сърбия (26.09.-30.09.2022 г.), в Текирда, Турция (5.06.-9.06.2023 г.) и в Алмерия, Испания (9.06.-13.06.2025 г.) допринасят за усъвършенстване на педагогическата дейност на кандидата.

Гл. ас. д-р Павлин Василев е получил и допълнителна професионална квалификация в Центъра за продължаващо обучение към АУ-Пловдив по «Икономика и външна търговия със селскостопански продукти» и успешно е

завършил курс «Оценител на земеделски земи и подобренията върху тях».

5. Значимост на получените резултати, доказана с цитирания, публикации в престижни списания, награди, членство в международни и национални научни органи и др.;

Резултати от трудовете на гл. ас. д-р Павлин Василев са цитирани в 18 публикации, повечето от които на чуждестранни автори. От тях 14 са в списания, индексирани в Scopus и Web of Science и 4 - в нерецензирани списания.

Своеобразно признание за научния авторитет на гл. ас. д-р Павлин Василев е привличането му за член на междуведомствена работна група към БАБХ за разработване на «Ръководство за прилагане на мерки за контрол на черна златка (*Capnodis tenebrionis*) на територията на Република България» (Заповед РД11-3143/11.12.2024).

6. Значимост на приносите за науката и практиката. Мотивиран отговор на въпроса доколко кандидатът има ясно очертан профил на научноизследователската работа;

Приносите в трудовете на гл. ас. д-р Павлин Василев безспорно имат значение за растителнозащитната наука и практика и са показателни за ясно очертания му научноизследователски профил. В представената от кандидата подробна справка, приносите са групирани като „Научни приноси с оригинален характер“, „Научно-приложни приноси“ и „Приноси с потвърдителен характер“. Приемам всички посочени приноси, които накратко може да се обобщят по следния начин:

НАУЧНИ ПРИНОСИ

- На основа на широкомащабно проучване в цялата страна е установен видовият състав на листните въшки (Hemiptera: Aphididae) и популационната им плътност по различните костилкови овощни видове. По праскова *M. persicae* и *M. varians* имат най-голямо значение като вредители, като първата е по-широко разпространена в Южна България, докато нападението от втората е почти равномерно в цялата страна. Видът *B. schwartzi* е разпространен в цяла България, като има по-висока плътност в южната част на страната, в райони където се отглеждат праскови. *H. amygdali* също се среща главно в южната част на страната и може да бъде опасен вредител в овощните градини (Г1). По сливи и джанки са установени девет вида, от които доминиращи по сливата са *H. pruni* и *B. helichrysi*, а по джанка - *P. humuli* и *B. helichrysi* (Г9).
- Установено е, че по ябълка в района на Пловдив вредят 4 вида листни въшки: *A. pomi*, *A. spiraecola*, *D. plantaginea* и *D. devector*, от които с по-голямо икономическо значение са *D. plantaginea* и *A. spiraecola* (B7).
- За първи път в България по корени на пшеница са установени колонии на оризова коренова листна въшка *Rhopalosiphum rufiabdominale* Sasaki (Г6).

- Установена е сортовата чувствителност на 8 сорта ябълки, от които Гала Резистънс е най-чувствителен спрямо листните въшки *D. plantaginea* и *A. Spiraecola*, а най-устойчив е Супер чийф (B7).
- В района на Пловдив в колониите на 10 вида листни въшки в прасковени и свивови овощни градини са установени 18 вида афидофаги – хищници и паразитоиди от 4 разреда и 6 семейства, за които е доказано, че намаляват плътността на листните въшки в началото и края на вегетационния период, но не са в състояние да поддържат плътността им ниска в периоди на масово размножаване (Г3).
- През 2019 година за първи път у нас се съобщава за срещането на американския вид хищна дървеница *Perillus bioculatus* (Fabricius, 1775), която е специализиран хищник по яйца, ларви и възрастни на колорадски бръмбар *Leptinotarsa decemlineata* Say (Г11) в картофени агроценози.

НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ

С голяма практическа стойност са резултатите относно ефикасността на нови продукти за растителна защита срещу различни видове листни въшки и други неприятели при лабораторни и полски условия:

- Микробиалният продукт Натуралис (*Beauveria bassiana*) и ботаническите – Пиретрум (пиретрин + сусамово масло + мек калиев сапун) и Нимазал (азадирахтин), разрешени за приложение в биологичното земеделие в България, с успех могат да се използват в контрола на хмелова листна въшка *Phorodon humuli*, черна прасковена листна въшка *Brachycaudus persicae*, липова листна въшка *Eucallipterus tiliae*, голяма орехова листна въшка *Panaphis juglandis* и колорадски бръмбар *Leptinotarsa decemlineata* (Г10, Г5, Г4, В5 и В4).
- За контрол на прашестата сливова листна въшка *Hyalopterus pruni* по слива висока ефикасност имат микробиалните инсектициди на базата на *Beauveria bassiana* (Натуралис) и *Paecilomyces fumosoroseus* (Преферал) и ботаническите инсектициди с активни съставки пиретрум (Пиретрум) и никотин (Никотаб). Инсектицидът на базата на азадирахтин има ниска ефикасност и не е подходящ за борба с тази листна въшка (В1). Неоникотиноидите имидаклоприд, ацетамиприд и тиаметоксам имат отличен ефект (Г2).
- Инсектициди на база флупирадифурон (Сиванто прайм), сулфоксафлор (Клоузър), флониламид (Тепеки) и ацетамиприд (Моспилан) са подходящи за ефективен контрол на *H. pruni* по сливата и зелената цитрусова листна въшка *A. spiraecola* по ябълката дори при най-ниската им разрешена концентрация (Г7).
- Два химични инсектицида (Клоузър и Сиванто прайм) и един биологичен

инсектицид (Натуралис) показват висока биологична ефикасност и са подходящи за контрол на розената полусферична щитовосна въшка *Rhodococcus perornatus* (Hemiptera: Coccidae) върху маслодайна роза (Г8).

- Имуностимулантите Panamin и Panator могат да намалят популационната плътност на някои видове листни въшки, но не са в състояние напълно да предотвратят опасността от тези вредители особено в години, подходящи за тяхното развитие (B6), докато продуктът Цитромацинк (коректор на дефицити на Zn и Mn) показва отлична биологична ефикасност срещу *A. spiraecola* (B8).
- Диспенсерите Isomate OFM ТТ, поставени преди летежа на мъжките на сливовия плодов червей *Grapholita funebrana*, намаляват значително повредите по плодовете. Процентът на плодовете, съдържащи гъсеници на сливовия плодов червей е под прага на икономическа вредност (ПИБ). Положителните резултати, получени в това проучване, показват, че нарушаването на копулацията на сливовия плодов червей може да бъде ефективна алтернатива за контрол на конвенционалните (пестицидни) третираня (B2).
- Доказано е, че феромоновите диспенсери Isomate A/OFM, в норма 1000 броя на хектар осигуряват отличен контрол на източен плодов червей *Grapholita molesta*, сливов плодов червей *Grapholita funebrana* и прасковен клонков молец *Anarsia lineatella*. При намалена норма от 300 броя на хектар Isomate A/OFM показва висока степен на контрол на *Gr. molesta* и *A. lineatella*, но не и за *Gr. funebrana*. При норма от 600 броя на хектар резултатите са по-добри – повредените плодове от сливов плодов червей при прибиране на реколтата не надвишават 14% (B3).
- Прогнозният модел "RIMpro-Cydia 3", чрез който се сигнализират най-подходящите периоди за контрол на ябълковия плодов червей *Cydia pomonella* прогнозира адекватно развитието и популационната плътност на първо поколение на неприятеля, докато за второ поколение показва значителни отклонения както в прогнозирането на популационната плътност, така и в точните периоди на развитие (B9).

ПРИНОСИ С ПОТВЪРДИТЕЛЕН ХАРАКТЕР

- Установено е, че популационната плътност на вида *Leptinotarsa decemlineata* и листните въшки *Myzus persicae* и *Aulacorthum solani* е по-ниска в парцелки с мулч (слама) и зелен мулч (люцерна), в сравнение с посевите без мулч. Резултатите потвърждават публикуваното от други автори, че мулчирането с многобройните си полезни ефекти в крайна сметка води до увеличаване на добива. Във вариантите, мулчирани с люцерна е установен най-висок среден добив, следван от варианта, мулчиран със слама. Добивът от контролата (без мулч) е почти двойно по-нисък (Г12).

7. Критични бележки и препоръки

Критичните ми бележки касаят представянето на приносите в справката, изготвена от кандидата, която изглежда по-скоро като сбор от резюмета на публикациите и заема цели 8 страници. Препоръчвам още по-интензивно изучаване и практикуване на английски език, което ще разшири перспективите за развитие на гл. ас. д-р Павлин Василев.

8. Лични впечатления и становище на рецензента

Познавам кандидата от 2011 г. като студент, когато съм изпитвала и отлично оценила по дисциплината Биологична растителна защита. По стечение на обстоятелствата, отблизо съм запозната с работата му по време на докторантурата, а след това като преподавател от асистент, през главен асистент до момента, което ми дава основание да вярвам, че в негово лице катедра Ентомология има трудолюбив и мотивиран кадър, който ще развива потенциала си и занапред. Работата му със студентите също се оценява високо, което е видно от провежданите анкети с тях и от избирането му за научен ръководител на дипломни работи. Професионалният му авторитет и отговорното отношение към поетите ангажименти го превръщат в желан участник в проект или експертна група и извън университета.

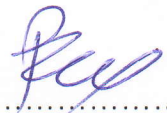
ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на направения анализ на педагогическата, научната и научно-приложната дейност на кандидата считам, че гл. ас. д-р Павлин Емилов Василев отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение. Представените научни трудове с тяхното качество и количество, преподавателската му работа и активното му участие в научни и други проекти ми дават основание да оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО** цялостната му дейност.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително, а Факултетният съвет на Факултета по растителна защита и агроекология при Аграрен университет – Пловдив да избере гл. ас. д-р Павлин Емилов Василев за „**доцент**” по научната специалност Растителна защита (Ентомология).

Дата: 10.11.2025

Гр. Пловдив

РЕЦЕНЗЕНТ:

(проф. д-р Вили Харизанова)